

DOSSIER: OUDERPARTICIPATIE

Ouders hoeven geen bollebozen te zijn om hun kinderen van begin tot einde te steunen in hun schoolloopbaan. Maar het is wel soms aan de scholen om ze te laten zien hoe dat kan. En als we willen dat alle kinderen gelijke kansen krijgen, kan de rol van ouders moeilijk overschat worden.

OUDERPARTICIPATIE BEVORDERT GELIJKE KANSEN.....	p.16
VERTELTASSEN WAKKEREN DE FANTASIE AAN	p.18
SCHOLEN VERTELLEN HOE ZE HET CONTACT MET DE OUDERS BEVORDEREN	p.20
DE DIRECTEUR OVER OUDERCONTACTEN	p.24
OUDERS DOEN MEE	p.26
GO!OUDERS ONDERSTEUNT OUDERS EN SCHOOLTEAMS	p.27

OUDERPARTICIPATIE DIE GELIJKE KANSSEN VAN DE LEERLINGEN BEVORDERT

Laten we beginnen met de meest vanzelfsprekende vanzelfsprekendheid: ouders spelen een hoofdrol in het hele ontwikkelings- en leerproces van kinderen. Maar dat betekent ook dat hun betrokkenheid bij wat er op school gebeurt het verschil kan maken. Zeker als we alle kinderen maximale kansen willen bieden.

Het Steunpunt Diversiteit en Leren, verbonden aan de Universiteit Gent, deed de afgelopen jaren uitgebreid onderzoek naar ouderparticipatie of –betrokkenheid. “We zijn erg voorzichtig met beide begrippen”, nuanceert directeur Piet Van Avermaet meteen. “Te vaak wordt het verengd tot een formeel verhaal

derwijs en dat heeft vooral te maken met hun sociale positie, of ze nu allochtoon of autochtoon zijn. Tot slot helpen we het onderwijs en een aantal andere sectoren ook een beleid uit te tekenen dat het begrip diversiteit op een juiste manier hanteert, namelijk als een complex en dynamisch gegeven.”

Communiceren zonder af te schrikken

Voor Piet Van Avermaet draait het allemaal rond communicatie: “Zowel de ouders als de scholen moeten erover nadenken hoe ze die communicatie opzetten. Stel jezelf de vraag waarom bepaalde ouders niet naar het oudercontact komen. Niet: ze komen niet, dus er is weinig participatie, dus we gaan ze verplichten... Denk na over de manier waarop je dat oudercontact organiseert en welke drempels ouders daarbij kunnen ondervinden. Op dit moment wordt een onderzoek afgerond dat aantoont dat ouders een aantal opmerkelijke redenen kunnen hebben om niet aanwe-

zorg leeft bij kansarme autochtone ouders. Leerkrachten hanteren schooltaal, een specifiek register dat niet elke ouder beheerst, zelfs niet altijd de hoger opgeleide ouders. Onlangs vertrouwde een heel actieve vader – met universitair diploma, maar dan in de exacte wetenschappen – me toe dat hij dikwijls niet begreep waar het over ging tijdens vergaderingen op school. Het grote verschil is: zo iemand heeft het ‘symbolisch kapitaal’ om vragen te durven stellen, heeft een zelfzekerheid en is door zijn vooropleiding genoeg vertrouwd met de onderwijswereld. Dat geldt niet voor ouders in een zwakkere positie die soms een lager zelfbeeld hebben of een minder lange of positieve onderwijsloopbaan achter de rug hebben. Zij durven geen uitleg te vragen, zij blijven weg.” De directeur van het steunpunt noemt het fundamenteel dat scholen een analyse maken van hun communicatie met ouders: hoe kunnen we met ouders communiceren zonder ze af te schrikken?

We helpen het onderwijs een beleid uit te tekenen dat het begrip diversiteit op een juiste manier hanteert

van aanwezigheid tijdens het oudercontact of evenementen. Waar het ons vooral om gaat, is de uitdaging hoe je de communicatie tussen ouders en school zo kunt organiseren dat kinderen daar uiteindelijk beter van worden.” Het Steunpunt verricht onderzoek, ontwikkelt naar aanleiding daarvan materialen en instrumenten en geeft ook vorming, coaching en consultancy. “Onze samenleving wordt in alle opzichten diverser en het is een uitdaging om daarmee te leren omgaan. Ten tweede willen we inzichten verwerven en ondersteuning bieden om de sociale rechtvaardigheid te bevorderen. Een terechte zorg na onderzoek van de laatste jaren is dat bepaalde groepen leerlingen minder kansen hebben in het on-

derwijs. Soms zijn ze bang, durven ze niet te praten over hun financiële problemen en over het feit dat ze het schoolgeld niet altijd kunnen betalen. Of ze durven niet omdat er eigenlijk alleen maar over de slechte punten van kinderen gepraat wordt en hun verantwoordelijkheid daarin. Uit ons onderzoek blijkt dat ouders die verantwoordelijkheid wel willen opnemen, maar dat ze vaak niet weten hoe. Veel hangt af van de mate waarin ze zelf succesvol onderwijs hebben gevolgd en hoe ze daarbij als kind ondersteund zijn. En een hele belangrijke: ze begrijpen de taal die gebruikt wordt niet. En dan gaat het lang niet altijd over allochtone ouders die geen of nauwelijks Nederlands spreken, dezelfde

Meer dan het schoolfeest

Het Steunpunt Diversiteit en Leren ziet drie niveaus van ouderbetrokkenheid. Ten eerste is er de rol die ouders thuis spelen. “De school heeft terecht een aantal verwachtingen, maar moet er zich tegelijk ook bewust van zijn dat niet elke ouder vanzelf een verlengstuk van de school kan zijn. In interviews geven alle ouders, zonder uitzondering, aan dat ze betrokken willen zijn. Ze kennen allemaal de functie van de agenda, maar bij veel allochtone en kansarme ouders stopt het daar ook. Als school kun je nadenken over je studie- en huistakenbeleid. Wees je ervan bewust dat het niet altijd zinvol is om een kind te straffen als het een taak niet gemaakt heeft. Zorg voor een open communicatie met de ouders en probeer op een heel voorzichtige manier afspraken te maken. Verwijzen naar het schoolreglement helpt dan echt niet.” Het tweede niveau is de participatie via oudercontacten, met het eerste contact als allerbelangrijkste.

Denk na. Over drempels, over communicatie

“Uit onderzoek weten we dat dat in een secundaire school allesbepalend is voor hoe de relatie er verder zal uitzien. Spreek ouders op een persoonlijke manier aan, neem de tijd, maak hen wegwijs, leer hen kennen, leg hen uit bij wie ze waarvoor terecht kunnen en wat een klastitularis doet. Dan ervaren ze het als een school waar ze kunnen terugkomen.” De laatste stap zijn de contextspecifieke acties: het oudercomité, schoolfeesten... “Er wordt hard aan de weg getimmerd”, merkt directeur Van Avermaet. “Scholen worden zich bewust van het feit dat de betrokkenheid van ouders meer moet zijn dan het schoolfeest helpen organiseren. Ze beseffen dat ze ook meer met ouders moeten communiceren over het pedagogisch-didactisch verhaal. Scholen die die stap zetten, geven het signaal: voor ons is het allerbelangrijkste een leeromgeving creëren die iedereen maximale kansen biedt. Wij stellen het kind centraal.”

Timmeren aan de weg

Steeds meer scholen kennen de waarde van ouderparticipatie. Piet Van Avermaet: “Ze weten stilaan dat het klassiek oudercontact niet de mensen bereikt die ze willen bereiken en dat een klaagzang daarover niet werkt. Zowel het Steunpunt Diversiteit en Leren als andere organisaties krijgen vragen om scholen te ondersteunen in een nieuw beleid. Ze willen doordacht en creatief omgaan met ouderparticipatie en grondig nadenken over de communicatie. Ze weten dat leerkrachten ouders niet enkel moeten meegeven dat hun kind ‘gesystematiseerder’ moet studeren, wel hoe het dat kan doen. Ze geven nu tips, aanwijzingen, voorbeelden... Ouders reageren daar heel enthousiast op en stappen op hun beurt makkelijker naar de school. Heel veel scholen timmeren stevig aan de weg. Je voelt dat zij een steeds betere relatie krijgen met de ouders, dat de betrokkenheid toeneemt en dat dat ook een impact heeft op de leerlingen.” Want daar draait het natuurlijk allemaal om.

HOE LAAT JE OUD AAN GELIJKE OND

VERTELTASSEN WAKKEREN DE FANTASIE AAN

Een erg handige tool die het leerkrachten makkelijker maakt om ouders meer te betrekken, zijn de verteltassen. Kleurrijke stoffen tassen of zakken met daarin een verhaal en allerlei bijbehorende attributen gaan heen en weer tussen de klas en thuis. Een mooie manier om de brug te maken tussen de leesbeleving van kleuters en hun ouders.

VERTELTASSEN MAKEN KLEUTERS MONDIGER

In BS Europa in Bredene waren niet alle kleuters gelukkig. Sommigen durfden niet te spreken in groep en dat had vaak te maken met een taalzwakke thuisopvoeding. Tot in het schooljaar 2004-05 de verteltassen hun intrede deden. Directeur Brenda Linskens vertelt.

“We wilden extra ondersteunend materiaal voor kinderen die thuis minder impulsen krijgen en tegelijk wilden we ook hun ouders aanspreken, hen op de hoogte brengen van de leervoorwaarden en ervoor zorgen dat ze zich nauw betrokken voelen bij wat er in de klas gebeurt. De verteltas prikkelt de leesbeleving van zowel kind als ouder.

De verteltassen zijn aangepast per niveau-groep en per weekthema. In de tas van niveau-groep Bloemen en bijen (peuters, 1e kleuter-klas) zitten naast klaspop Jules ook een voorleesboekje, een tandenborstel, een beker, een bordje, een vorkje, een slabbetje, enkele attributen die speciaal bij het thema horen en een feedbackschriftje voor de ouders. Niveau-groep Rupsen en vlinders (2e en 3e kleuter-klas) gaan aan de slag met klaspop Pompom, een schrijfpotlood, een lat, letterstempels, een taalspeltje, een boekje dat is aangepast aan het thema en alweer een feedbackschriftje voor de ouders. Jonge kleuters ervaren routineactiviteiten zoals tanden poetsen, eten en voorlezen op een leuke manier. Voor oudere kleuters is de vertelkoffer een belevenis rond ontluikende geletterdheid.

Elke vrijdagmiddag krijgt één van de kleuters de vertelkoffer mee naar huis. Op maandag vertelt hij of zij in een kringgesprek over de avonturen samen met de klaspop. Op leerlingniveau is dit een stimulans om te durven spreken, voor de leerkracht is dit het beste moment om taalachterstand te ontdekken. Kleuters met extra noden kunnen de koffer een keertje meer meekrijgen. In het feedbackschriftje maken ouders een verslagje over het voorbije weekend. Sommigen maken er ook foto's bij. Anderen zijn nog enthousiaster en maken zelfs kleine boekjes over de belevenissen van hun kleine spruit en de klaspop. Ze nemen de pop overal mee: de kermis, naar zee, de tandarts...

Sinds de vertelkoffers zijn onze kleuters mondiger, ze durven te praten in groep en leren dat doen in een correcte taal. Dialectische invloeden gaan er spelenderwijs uit. Voor de kleuters zelf is dit een enorme positieve ervaring. Ze hebben soms weinig stimulerende middelen thuis en vinden het geweldig om materialen van school mee te mogen nemen. De laatste jaren ligt het welbevinden bij onze kleuters heel hoog.”

ERS BIJDRAGEN ERWIJSKANSEN?

IN KINDERDAGVERBLIJVEN

Heidi Desmet leidt het project Kinderopvang. Zij weet zeker dat de verteltassen ook een grote waarde kunnen hebben in kinderdagverblijven. De methodiek kon dan ook niet ontbreken in de vormingsdagen rond het boekenproject met 'het talen(t)-(b)rugzakje'.

"Ons pilootproject 'Van Boekbaby tot Boekenballeboos: het Talen(t)-(b)rugzakje' focust op de belangrijke overstap naar de kleuterklas. Het laat begeleiders in de kinderopvang en kleuterleiders meer aandacht besteden aan boeken. Samen met de peuters kijken ze in boeken, ze leren rijmpjes en liedjes en stimuleren de fantasie aan de hand van woorden en verhalen. Als de kinderen daarmee vertrouwd zijn, kunnen ze straks in de kleuterklas vooral groeien in hun talenten en interesses. Het project heeft aandacht voor de vorming van het personeel en voor de communicatie met de ouders. "Samen lezen is leuk!", dat is het motto.

Samen lezen is leuk! Dat is ons motto

Van Boekbaby tot Boekenballeboos loopt momenteel in 4 van onze 28 scholengroepen. Scholengroep Brussel heeft 34 kinderdagverblijven. Het GO! vindt er aansluiting bij de Brusselse Hoofdstedelijke Bibliotheek, het Huis van het Nederlands en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor een aantal initiatieven die mooi op mekaar aansluiten. In de regio van scholengroepen Waasland en Dender-Durme-Schelde had ons pilootproject al een voorloper met Boekbaby's, een project van Stichting Lezen en Kind & Gezin. Voor ouders van kinderen in één van de acht GO! kinderdagverblijven wordt het talen(t)-(b)rugzakje het derde dat ze ontvangen. Hier werken wij samen met Partena. De eerste vormingsdag lokte alvast heel wat enthousiasme uit. Op de terugkomdagen in mei zullen de deelnemers elkaar tonen hoe ze de nieuwe methodieken, o.a. de verteltas, ingebed hebben in hun werking.

Kinderopvang moet zorgen dat alle kinderen en ouders dezelfde kansen krijgen. Ouderparticipatie is dan een hoofddoel. Daar is extra tijd en ruimte voor nodig tijdens infoavonden, voorleesavonden, festiviteiten... Maar ook de inschrijving, de wendagen en het dagelijks brengen en afhalen zijn belangrijke momenten van communicatie. Wanneer het kinderdagverblijf zich inspant om de drempel zo laag mogelijk te houden en ouders zich welkom te doen voelen, dan bevordert dat zeker het samenwerken aan een optimale talentenontwikkeling van het kind. Want een kind opvoeden vraagt een samenspel van alle betrokken partners."

Het project heeft aandacht voor het personeel en voor de ouders

DREMPELS VERLAGEN VOOR DE OUDERS

TOLKEN OP HET JUISTE MOMENT IN BS DE PUZZEL, MECHELEN

90 procent van de kinderen in BS De Puzzel is van niet-Belgische origine. De meesten spreken wel vrij vlot Nederlands, maar hun ouders daarom nog niet. Directeur Els Van Houtven legt uit waarom ze op cruciale momenten tolken inschakelen.

“Onze leerkrachten zijn al erg bedreven om iets uit te leggen in het Frans, Engels of Duits, maar ook die talen zijn niet altijd toereikend. Voor de ‘dagdagelijkse’ schoolse mededelingen of vragen werken we vlot met pictogrammen, gebaren, oudere leerlingen die vertalen... Maar soms zijn er delicatere onderwerpen, bijvoorbeeld over kinderen met leerproblemen, aangepaste leertrajecten, besprekingen met medewerkers van het CLB... Op zulke momenten is het erg belangrijk een tolk in te schakelen. Zo verlagen we de drempel voor de ouders en kunnen we helder met elkaar communiceren, zonder taalvergissingen.

Ik werk nu 8 jaar in onze school en ook toen ik begon, werkten we al met tolken. Sinds 2

De school is niet meer een wereld die losstaat van thuis

jaar hebben we een Marokkaanse kleuterjuf, dus voor het Marokkaans hebben we niet zo vaak meer een tolk nodig. Zij geeft trouwens ook Nederlandse les in onze moedergroepen. Het valt op dat na al die jaren de drempelvrees begint te vervagen. Ouders ondervinden dat ze altijd terechtkunnen in de school. We zoeken en vinden altijd een oplossing. Ook bijzonder: leerkrachten proberen ouders steeds meer rechtstreeks aan

te spreken aan de poort, ze laten de kinderen afhalen in de klas of gaan op huisbezoek. Doordat we meer contact met de ouders krijgen, kunnen we ook duidelijker maken wat wij als school verwachten van het thuisfront. Logisch gevolg is dat we ook bij de kinderen een sterke vooruitgang zien. De school is niet meer een wereld die losstaat van thuis: er is communicatie. Ouders zijn op de hoogte en de samenwerking gaat erop vooruit.”

KTA DE BRUG VILVOORDE WERKT MET PICTOGRAMMEN

Een probleem dat tegelijk een groot voordeel is: in KTA De Brug Vilvoorde zitten een hele hoop nationaliteiten samen. Directeur Annick Haesaerts vertelt hoe ze, onder meer met de hulp van pictogrammen, hard hun best doen om alle ouders te bereiken.

“Verschillende culturen uit verschillende lagen van de bevolking. Dat betekent: verschillen in opvoeding en in de manier van omgaan met jongeren. Als wij jongeren willen begeleiden en opvoeden in alle facetten van hun leven, dan is het belangrijk dat we daarbij op dezelfde golflengte zitten als hun ouders.

We willen ouders zoveel mogelijk naar school krijgen. Rapporten geven we bijvoorbeeld nooit mee aan onze leerlingen en we nemen tegenwoordig meer en meer de telefoon om hen uit te nodigen voor een babbel. We bedenken zoveel mogelijk manieren om hen te bereiken. Twee jaar geleden zijn we gestart met pictogrammen:

klevertjes in de agenda die vertellen of we een brief hebben meegegeven, of hun kind vroeger naar huis mocht, of de uurregeling veranderd is, of we graag willen dat ze contact met ons opnemen, of er een didactische uitstap op het programma staat... Dat systeem werkt vooral in de eerste graad, grotere leerlingen geven hun agenda niet regelmatig af of ze raken hem ‘kwijt’. Aan het begin van elk schooljaar organiseren we een infovergadering. We geven ouders mee dat we begrijpen hoe moeilijk het soms voor hen is, maar ook dat het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap is en alles dus verplicht in het Nederlands moet. Daarna volgt een algemene uitleg

over de pictogrammen en apart per taal nog eens. Ouders krijgen ook een brochure mee met de hele uitleg in het Nederlands, Frans, Italiaans, Engels, Turks, Arabisch en Spaans. Is er nog iets dat ze niet begrijpen, dan zijn we maar een telefoontje van hen verwijderd.

Dankzij al onze inspanningen zijn er leerlingen bij wie we in het begin met de handen in het haar zaten, maar die we met succes een paar jaar verder krijgen. Oef, nog eentje dat verder kan in de maatschappij! Meestal zijn dat jongeren bij wie het thuis wel degelijk een verschil maakt of er in hun agenda een rode opmerking staat of een dikke proficiat.”

EEN SAMENWERKING MET EXTERNEN

Scholen en het lokale overlegplatform (LOP) in BS De Suikerspin in Tienen

De ouderparticipatie in BS De Suikerspin in Tienen is veel te laag. Kansarmoede en anderstaligheid, wijst Dieter Rodeyns aan als belangrijke factoren. En als startende directeur herkent hij een mooie kans om daar stap voor stap extra op in te zetten.

“We hebben al een heleboel initiatieven uitgewerkt. Voor de kleuterklassen stelden we verteltassen samen en pedagogische studiedagen organiseren we samen met andere scholen binnen de scholengemeenschap, dat biedt ons extra mogelijkheden. Zo waren er drie scholen die nood hadden aan meer knowhow rond ‘ouderbetrokkenheid en diversiteit’. We konden acht workshops inrichten, nodigden ervaringsdeskundigen uit en leerden ondertussen ook van mekaar.

Een belangrijke partner is het LOP Tienen. Onder hun impuls hebben alle Tiense scholen bij het begin van het schooljaar een speciale zitdag georganiseerd voor de aanvragen van

studietoelagen. Veel ouders hebben moeite om die aanvraag in te vullen, maar ze lopen daar niet mee te koop. Wij hielpen hen op een avond halfweg september verder. De Stad Tienen ondersteunde de actie met extra kaartlezers om de aangiftes elektronisch te kunnen verwerken. Als je als school ouders het signaal geeft dat je hen vooruithelpt, dan zal dat op termijn hun betrokkenheid zeker vergroten. Verder trekken de Tiense scholen en het LOP samen de kar van de kleuterparticipatie. Kinderen zo vroeg en zo vaak mogelijk naar de kleuterklas krijgen, dat was de boodschap. Ouders beseffen vaak niet hoe belangrijk de kleuterschool is. We hebben voor hen een

sprekende brochure ontwikkeld en organiseren voor elke instapdatum een bezoekdag. Met succes! Ouders staan vaak vol verwondering te kijken naar wat er in de klas allemaal te beleven valt. Een initiatief dat zeker zijn effect heeft bij kansarme en anderstalige kinderen. Vanaf volgend schooljaar willen we de ouders van de 3e kleuterklassen nog meer betrekken bij voorbereidend lezen en rekenen en we zijn ook van plan om koffie- en theeochtenden te organiseren. We proberen de ouderbetrokkenheid stukje bij beetje uit te breiden, zijn er rotsvast van overtuigd dat dat op termijn zijn vruchten zal afwerpen, maar... Rome werd ook niet op één dag gebouwd.”

Door samenwerking verlaagt Leefschool Kameleon in Menen de drempel

De ouderparticipatie in Leefschool Kameleon was niet groot. Vooral een aantal kansarme en allochtone ouders waren moeilijk bereikbaar. Een samenwerkingscontract met de SOM (provinciaal integratiecentrum en tolkendienst) en steun van het CAW – Stimulans - Onderwijsopbouwwerk Menen helpen een handje.

Toen in 2003 het LOP Menen startte werd directeur Carine Favoreel meteen lid van het dagelijks bestuur. Daar ontmoette ze het afdelingshoofd van het CAW (Centrum voor Algemeen Welzijnswerk) en een vertegenwoordiger van de SOM. De eerste contacten voor een nauwere samenwerking waren gelegd. CAW Stimulans was al geen onbekende meer op school. Carine Favoreel: “Zij organiseren al geruime tijd ‘De Babbeldoos’ op woensdagmiddag, een project voor kinderen uit het eerste leerjaar die het Nederlands niet als thuistaal hebben of waarvan de taalontwikkeling te zwak is.”

Sinds de samenwerking schakelt de basisschool medewerkers van Onderwijsopbouwwerk in als ze de ouders zelf onvoldoende kan bereiken of sensibiliseren. “Dat gebeurt bijvoorbeeld als leerlingen vaak te laat komen

of afwezig zijn, bij betalingsmoeilijkheden of als we ouders willen uitnodigen op informatieavonden of oudercontacten. Dit schooljaar hebben we al twee keer samen een ouderinformatieavond georganiseerd. In oktober speelden we samen het spel ‘De 24 uren van uw kind’, in april kwam het thema ‘Schoolrijpheid’ aan bod. Vooral de eerste avond was een groot succes. De SOM zorgt tijdens zo’n avond voor de tolken, Schoolopbouwwerk nodigt de ouders uit.”

“Verder organiseerden de medewerkers van CAW Stimulans al een heel verrijkende pedagogische studiedag rond kansarmoede en we hebben in Menen al enkele jaren een project ‘studie- en gezinsondersteuning aan huis’ lopen: De Katrol. Ouders uit kwetsbare gezinnen beschikken niet altijd over de nodige vaardig-

heden om hun kinderen te steunen bij schoolse taken en opdrachten, maar ze vinden die steun wel essentieel voor een positieve schoolcarrière. Dankzij De Katrol is er iemand die hen daar een periode bij komt helpen, met heel concrete tips. Dit kan een belangrijke toegevoegde waarde betekenen voor de schoolse toekomst en ook voor het opvoedingsklimaat thuis.”

“Het helpt”, vindt de directeur. “Onze school heeft een lage drempel waarover elke ouder nu kan stappen, soms nog met een duwtje. Dankzij de tussenkomst van onze partners komen de kinderen op tijd, zijn ze vaker aanwezig en hebben ze de tijd gevonden om hun huistaak te maken of om wat bij te lezen. Een goede communicatie met de ouders bevordert zeker de resultaten van de leerlingen.”

IN METHODESCHOLEN WERKT HET NET IETS ANDERS

Hoe Freinetschool De Speelplaneet in Gijzegem de ouders bij de school betrekt

In methodescholen kunnen ouders hun kinderen onmogelijk elke morgen afzetten aan de schoolpoort en 's avonds weer oppikken. Ze gaan mee tot in de klas en maken een praatje met de leerkracht, dat op z'n minst. Directeur Trui Dierick legt uit.

“Als ouders op onze school informatie komen vragen, geven we hen meteen mee dat dit niet alleen een plek is voor kinderen. We verwachten van hen dat zij de school mee uitbouwen.

In methodescholen ligt die betrokkenheid heel hoog. We vragen hen deel te nemen aan activiteiten en ze beslissen mee over wat er op school gebeurt. De klassen zijn voor hen heel bereikbaar: 's morgens krijgen ze ruim de tijd om binnen te stappen en de leerkracht te zien. We nodigen hen uit op toonmomenten, gaan samen op driedaagse en we maken ook gebruik van de expertise in onze oudergroep. De kunstenaars, fietsmakers, schrijnwerkers... onder hen betrekken we in de atelierwerking van de kinderen. Dat past ook in het concept Brede School. Verder zijn er werkgroepen waarin de ouders participeren: rond het pedagogisch project, rond de biomoestuin, rond de klusdagen... En twee keer per jaar polsen we naar hun tevredenheid met een vragenlijst. Op het einde van het schooljaar bespreken we de resultaten tijdens een congres en dan bekijken we ook samen waar we het volgende jaar aan willen werken.

De school mag geen eiland zijn en onze ouders hebben ook onderling veel contact. Opvoeden is een gedeelde verantwoordelijkheid. Niet elke ouder kan overdag komen helpen in de boerderij of in de klas, maar dan bekijken ze wat ze tijdens vakanties kunnen doen of ze vergaderen 's avonds mee. Ouders die we minder zien, spreken we persoonlijk aan. Wij zijn bezig met hun kinderen en het is belangrijk dat ze kunnen volgen hoe we dat doen. Ze willen dat ook echt. Wij hechten daarbij veel belang aan hun kritische kijk op onze aanpak.

Voor de kinderen komt de school op die manier ook een beetje in huis. Het is voor hen heel fijn dat hun ouders de projecten mee dragen en er enthousiast over zijn. Dat werkt stimulerend. Ook een voordeel: doordat we gebruik kunnen maken van de expertise van ouders, hebben we een breed aanbod van leer mogelijkheden en kunnen kinderen hun talenten volop ontwikkelen. In onze school zorgen wij ervoor dat ouders en schoolteam gezamenlijk de kinderen in hun leerproces begeleiden. Dat is altijd al zo geweest.”

Zo komt de school een beetje in huis

Onze oudercontacten
zijn een sociaal
gebeuren

Oudercontacten blijven hun waarde hebben, maar vooral vanaf het secundair onderwijs durven ouders al eens af te haken. Het is veel te lang aanschuiven bij een vakleerkracht met een puntenlijst voor zich en wat nemen ze dan mee naar huis? De leraar zegt dat je wat harder moet studeren. Het kan ook anders.

WAT KUNNEN DE OUDERCONTACTEN BETEKENEN?

Berchem

Hoge opkomst in het KA Berchem

In het atheneum in Berchem is de opkomst tijdens oudercontacten ontzettend hoog. Directeur Ellen Van Ranst durft niet zonder enige trots toegeven dat ze nagenoeg alle ouders bereikt.

“Het heeft ook met onze voorgeschiedenis te maken. Vijf jaar geleden ging het heel slecht met onze school en ze moest eigenlijk dicht. Dankzij acties van leerlingen, ouders, leerkrachten en sympathisanten zijn we erin geslaagd het tij te keren. Zo’n periode maakt de ouderbetrokkenheid vanzelf groter. Ondertussen zijn we gegroeid van 197 naar 314 leerlingen en ik merk dat ze heel graag naar school komen. Drie kwartier voor ’s morgens de bel gaat, staan ze hier al te pingpongen en vaak moeten we hen er om 17 uur op wijzen dat het tijd is om naar huis te gaan, want dat mama en papa anders ongerust worden. Ouders merken dat en zijn dan ook sneller geneigd om contact te zoeken. Sowieso hebben wij ook de gewoonte om hen meteen uit te nodigen als er gepraat moet worden.

Aan het begin van het schooljaar organiseren we een speciaal oudercontact voor ouders van nieuwe kinderen in het eerste middelbaar. We leggen hen uit hoe onze school werkt, hoe anders alles is dan in de basisschool, hoe het jaar zal verlopen en we geven tips: hoe help je

de boekentas te maken? Nadien stellen we de leerkrachten voor en dan volgt een receptie, zo kunnen ze mekaar iets informeler leren kennen. In totaal hebben we zes oudercontacten per schooljaar, de andere vijf telkens na een rapport- of examenperiode. De opkomst ligt zo hoog dat het oudercomité een systeem bedacht om ouders lange wachttijden te besparen. Bij de belangrijkste leerkrachten krijgen ze een nummertje en terwijl ze hun beurt afwachten, kunnen ze andere leerkrachten of ouders aanspreken. Het oudercomité zorgt er altijd voor dat de sfeer erin blijft met hapjes en drankjes in een café. En er zijn altijd leerlingen die cakes verkopen ten voordele van één of andere activiteit. Zelf loop ik ook altijd rond. Ik wil aanspreekbaar zijn, luisteren naar wat ouders dwars zit – want dat gebeurt natuurlijk ook nog altijd – en nu en dan mag ik ook een complimentje in ontvangst nemen. Dat is natuurlijk heel leuk! Onze oudercontacten zijn een heel sociaal gebeuren. En dat werkt.”

Project Kunstinitiatie in BS De Mozaïek, Schaarbeek

PROJECTEN OPENEN DE OGEN

Ouders zien waarom die activiteiten belangrijk zijn

Schaarbeek is multicultureel. En voor 99,9 procent van de leerlingen in BS De Mozaïek is Nederlands de derde taal. Met een niet aflatende gedrevenheid zetten leerkrachten en directeur in op ouderbetrokkenheid. Voor het vijfde schooljaar op rij loopt nu het project Kunstinitiatie en ook dat biedt heel wat mogelijkheden.

“We vragen ouders altijd mee, ook als we met de klas op bibliotheekbezoek gaan of als we leren hoe je de tram of de bus neemt”, vertelt directeur Veerle Declercq. Door de jaren heen is hier ontzettend hard gewerkt aan ouderparticipatie. Voor het project Kunstinitiatie werken 4 scholen, 2 academies en een aantal culturele en buurtgerichte organisaties samen. “We hebben bijvoorbeeld al capoeira gedanst en Helena Van Loon – Marleentje uit Lili en Marleen – komt 2 uur per week bij ons ‘woord’ geven. We werken op de verschillende domeinen van muzische vorming en houden daarbij drie doelen voor ogen: het zelfbeeld opkrikken bij kinderen met een risico op schoolse achterstand, de cultuurcompetentie vergroten en meer interactie met de buurt, inclusief de ouders. Het project past in het idee van de Brede School.”

IN KLEINE DINGEN

Het is niet zo dat ouders het project mee in een vorm goten. De school nodigt hen uit naar de workshops, vraagt wie de kinderen naar de muziekacademie kan brengen en organiseert toonmomenten. De directeur: “Binnenkort stellen we zelfs tentoon in het stadhuis. Veel gezinnen zijn kansarm. Zij zijn vooral bezig met overleven, niet met kunst en cultuur. Wij willen de kloof verkleinen. Ze kennen de academie niet en het lijkt hen ook vrij duur. Door mee te gaan met de kinderen zien ze welk belang die activiteiten hebben. Een aantal heeft ondertussen de weg naar de academie gevonden, maar dat is niet het allerbelangrijkste. Het zit in kleine dingen: tijdens de danslesjes zingen ze mee en zo leren ze het Nederlands op een actieve manier. Het is hun derde taal, ze horen ze alleen op school. Ook de positieve bekrachtiging is heel belangrijk. Ze krijgen geen punten voor wat ze hier doen. Vorig jaar maakten we een musical met de school en je zag kinderen met plezier op het podium staan: ze durfden voor publiek te spreken! Tegelijk verbreedt het project hun leefwereld enorm.”

MEKAAR BEGRIJPEN

Ook voor de leerkrachten is het project Kunstinitiatie verrijkend. Zij zijn muzische vorming ruimer gaan bekijken en weten het nu ook te integreren in andere lessen. Het vraagt een klik van leerkrachten om op deze school les te geven: “Als wij willen openstaan voor de ouders, dan vraagt dat een grote inspanning. In het Praatcafé hebben we samen met de ouders pictogrammen ontwikkeld waarmee we hen nu kunnen vertellen wanneer en waarom we graag willen dat ze langskomen, we nodigen hen uit via de agenda, geven later nog eens een ballonnetje mee met de datum... Je moet ze telkens opnieuw aanspreken en hen eraan herinneren dat ze welkom zijn. 90 procent gaat op onze uitnodigingen in en elke leerkracht houdt op zijn of haar klassenlijst bij wie dat niet doet. Ouders die zelden komen, bellen we op. Waarom lukt het niet? Misschien liggen de uren te moeilijk, misschien zijn ze bang dat het te ingewikkeld wordt. Kan allemaal. Wij willen hen begrijpen.”

De leerling voelt zich op alle fronten gesteund

Ouders ondersteunen ouders en schoolteams

GO! OUDERS

Onze scholen doen hard hun best om ouders te betrekken bij het onderwijs van hun kinderen, maar er zijn ook ouders die meer willen doen. GO! ouders is de koepel die alle ouders wil vertegenwoordigen en ondersteunen die kinderen hebben in het GO!. Waar mogelijk wegen zij ook op het GOK-beleid.

GO! ouders richt zich zowel tot de ouders als tot de scholen. De koepel houdt contact met de oudercomités, stuurt vragenlijsten rond en werkt soms doelgroepgericht in samenwerking met partnerorganisaties: verenigingen waar kansarmen het woord nemen, het Vlaams Minderhedenforum... De nieuwsbrieven van GO! ouders gaan zowel naar ouders als naar de scholen. In de scholen is de vzw verder vooral aanwezig om vorming te geven of ze is er vraggestuurd op zoek naar antwoorden.

Wederzijds engagement

“Op dit moment zetten we volop in op de engagementsverklaring die vanaf volgend schooljaar van kracht gaat,” licht Koenraad Vandebussche, begeleider diversiteit bij GO! ouders, toe. “Wij willen alle ouders en scholen informeren en sensibiliseren. De verklaring vraagt van ouders en school een wederzijds engagement. Ze hebben allebei verwachtingen en mogelijkheden en die moeten op mekaar afgestemd geraken. Daar ligt momenteel onze nadruk.” Voor dergelijke acties zit GO! ouders ook samen met ouderkoepels van andere netten. “We hebben elk onze spe-

cificiteiten, maar moeten ook niet elk apart het warm water gaan uitvinden. Dan bereiken we meer in een gespreide slagorde.”

Ons standpunt

GO! ouders wil ook een bijdrage leveren aan het GOK-beleid van de scholen. De begeleider diversiteit: “We steunen initiatieven of projecten, bekijken hoe de ouderwerking op school zinvolle bijdragen kan leveren en vanuit mijn verantwoordelijkheid hou ik me ook bezig met de LOP-werking en het inschrijvingsbeleid. Dat moet zo ondiscriminerend mogelijk zijn. Daarnaast hebben we onlangs een tekst geschreven met ons standpunt over de maximumfactuur, die ging naar ouders en naar scholen. Vooral ouders uit de middenklasse leken bang dat hun kinderen nu minder culturele uitstappen zouden maken, maar dat hoeft niet zo te zijn. Scholen kregen ter compensatie extra middelen.” Als het om diversiteit gaat, richt GO! ouders zich vooral tot de scholen. Het lastige is dat het hier niet om één coherente groep gaat. “GO! ouders werkt hier dan ook vooral vraggestuurd, maar we geven ook vorming: hoe kun je diversiteit in een school erkennen en herkennen?”

Samenwerking

GO! ouders bestaat nu twee jaar en er komen steeds meer samenwerkingsverbanden op gang. Met de Koning Boudewijnstichting bijvoorbeeld ontwikkelde het materiaal rond de kosten in het middelbaar onderwijs en het effect daarvan op gezinnen die het minder breed hebben. “We hebben onder meer een ouder geïnterviewd die vertelde dat wat voor leerkrachten soms een fait divers lijkt, voor hem echt niet altijd makkelijk is. Wij willen scholen helpen om dat te kunnen inschatten.”

Op alle fronten

Ouderbetrokkenheid heeft een effect op de leerlingen, dat heeft Koenraad Vandebussche wel begrepen. “Als school en ouders een relatie aangaan, worden problemen sneller gesignaleerd, is het makkelijker om persoonlijke trajecten uit te stippelen en vooral: dan kunnen school en ouders een gemeenschappelijke visie ontwikkelen. Het resultaat: de leerling voelt zich op alle fronten gesteund en gestimuleerd.”